

# Arktinen Odysseia-paketti opettajille ja oppilaille

Suunnitellut Inari Griffin, FM

Suomen Kansallisteatteri 2017

## Ennen esitystä

### 1. RYHMÄTYÖ: Tutustutaan sukukansoihin

Jokainen ryhmä ottaa yhden sukukansan osoitteesta [www.sukukansat.mafun.org](http://www.sukukansat.mafun.org).

Tutustukaa myös materiaaliin (tai sopiviin osiin siitä) osoitteessa

<http://yle.fi/aihe/artikkeli/2012/10/03/pohjoisen-alkuperaiskansat-elavat-luonnon-kanssa-sopusoinnussa#media=82583>

Mitä dokumentit kertovat pohjoisen alkuperäiskansoista?

Ryhmät tekevät valitsemastaan kansasta perustiedot sisältävän pienen esityksen (n. 5min). Muistakaa myös tutustua kansan omaan kieleen.

### 2. KESKUSTELU: Stereotypiat

Suomalais-ugrilaisista kansoista, erityisesti saamelaisista, esiintyy mediassa aika ajoin stereotypioita, jotka eivät useimmissa tapauksissa ole kovin positiivisia.

Esimerkkejä: Lukekaa Kiasman saamelaisvideostaan saamaa kritiikkiä:

<http://yle.fi/uutiset/3-8869765> + jutussa olevat linkit sekä Aake Kallialan ja Pirkka-

Pekka Peteliuksen aikanaan ison kohun herättänyt stereotypia saamelaisista

(<https://www.youtube.com/watch?v=GH041XKM83E>) . Keskustelkaa, mitä ajatuksia tällaiset tyypittelyt herättävät. Mikä stereotypia on, ja miksi se on niin haitallinen?

Saamenpuku eli Gakti kertoo paljon käyttäjästään. Mitä tämä tarkoittaa? Selvittäkää asiaa. 1. Millaisia merkkejä eri saamenpukuissa on ja miksi?

[http://www.samediggi.fi/index.php?option=com\\_content&task=view&id=230&Itemid=268&lang=finnish](http://www.samediggi.fi/index.php?option=com_content&task=view&id=230&Itemid=268&lang=finnish)

<https://fi.wikipedia.org/wiki/Saamenpuku>

[http://senc.hum.helsinki.fi/wiki/G%C3%A1kti\\_\(lapintakki\)](http://senc.hum.helsinki.fi/wiki/G%C3%A1kti_(lapintakki))

2. Miksi gaktia halvennetaan? Kerätkää ajatuksia siitä, mitä halventajat siitä saavat.

### 3. SUKUKANSOJEN TAIDE

Jakaudutaan ryhmiin, ja kukin ryhmä tutkailee yhden sukukansan taidetta ja kulttuuria sekä tapoja ja kertoo tärkeimmät pointit muille.

- a. Saamelainen taide & nykytaide (esim. Suohpanterror [www.suohpanterror.com](http://www.suohpanterror.com))
- b. Hantien perinteinen kulttuuri (<http://www.nba.fi/fi/File/1170/ugri-moldanova.pdf>)
- c. Inuiitit: <https://prezi.com/ivcfqzmgps1g/inuiitit/>
- d. Tsuksit: <http://russiatrek.org/chukotka-okrug>  
<http://www.everyculture.com/wc/Norway-to-Russia/Chukchi.html>

Vaihtoehto 3.tehtävälle:

Etsikää kultakin sukukansalta yksi perinne (esim. inuiittien maskitanssi). Valmistakaa n. 5-10 minuutin esittely perinteestä. Kuinka vanha, ketkä harjoittavat jne.

### 3. SEKSUAALISUUS

Anran monologi kertoo rohkealla tavalla tsuksinaisten seksuaalisuudesta. Myös Connie sanoo, että maskitanssin eräs tavoite on vietellä katsoja. Mikä on näytelmän kuva seksuaalisuudesta alkuperäiskansojen silmin? Miten se eroaa länsimaisesta seksuaalisuuden kuvasta/kuvastosta?

### TARKKAILUTEHTÄVIÄ ESITYKSEN AJAKSI

1. Minkälaisen kuvan esitys antaa eri sukukansoista? Mitä kaikkia sukukansoja näytelmässä esiintyi? Entä muita kansoja?
2. Kannatteleeko jokin näytelmässä mielestäsi stereotypioita?
3. Minkälaisen vaikutelman eri kielet tuovat näytelmään? Minkälaista olisi mielestäsi ollut, jos koko näytelmä olisi ollut suomeksi?
4. Arktinen Odyseeia on tekijöidensä mukaan ”näkyjä jäätikön reunalta”. Millaisia näkyjä sinä kohtasit näytelmässä? Millaista tulevaisuutta ne povaavat sukukansoille?
5. Mikä näytelmän mukaan yhdistää pohjoisia kansoja?

6. Kiinnittäkää huomionne näytelmän pukuihin. Mitä ne kertovat kansoista ja niiden taiteesta?

#### ESITYKSEN JÄLKEEN

1. Jatka tarinaa

Ota yksi näytelmässä kuulemasi tarina ja jatka sitä noin sivun verran (esimerkiksi tarina kultaisesta kotkasta). Mitä tapahtuu? Keitä henkilöitä tarinassa esiintyy? Voit myös kehittää tarinaan henkilöitä, joita näytelmän versiossa ei ollut.

2. Keskustellaan "esityksen aikana"-tehtävien havainnoista
3. Jokainen kirjoittaa sivun mittaisen kritiikin näytelmästä. Antakaa opettajalle, ja kootkaa yhteisiä pointteja. Mistä oltiin samaa, mistä eri mieltä? Mikä jäi vahvimpana mieleen?
4. Pohtikaa Niillaksen ja Tuomaksen dialogin perusteella, miksi suomalaiset haluavat pitää gaktia.  
Voitte tutkia myös suomalaisia kansallispuhuja.
5. Etukäteistehtävässä oli kyse sukukansojen taiteesta. Mitä ajattelette sukukansojen taiteesta nähtyänne näytelmän?